

Bu konunun artık kapandığına inanmıştım. Aristokrasinin geliştirmiş olduğu 'cahil halk' söylemini Fransız Devrimi sorgulamış, en azından Avrupa'da geride bırakmıştı. Arada faşist ve komünist rejimlerce 'henüz bilinçlenmemiş halk' tezi savunulmuştu ama bu iki rejim de aşılmış halkın son söz mercii olduğu anlayışı, en azından Batı dünyasında kabul görmüştür. Türkiye'de de egemenliğin halkta olduğu kabul görmüş, kimilerince en azından sineye çekilmiş, 'halka rağmen halk için' sözünü pek duymaz olmuştuk son yıllarda. Ama geçenlerde bir dost meclisinde, ciddi ciddi, hiç çekinmeden ve en doğal bir şey söylenircesine Türk halkının 'maalesef' olgun olmadığını savunanları duyunca çevremi belki hiçbir zaman tam olarak anlayamayacağımı düşündüm. Yeniden iki kilo kömür edebiyatını duydum, partiler de iktidara bu yöntemle gelirmiş Türkiye'de. Bir de bazı kadınlar erkeklerle el sıkışmazlarmış, vs. Tabii bu durumda memleketin işleri de bu cahil kimselere bırakılamazmış.

Olgun olmayan halk tezi aslında memleket ve halk yanlısı bir yaklaşım gibi savunuluyor, ama aslında halka da, ülkeye de, cumhuriyete de, ulusal egemenliğe de, devletin kendisine de karşı bir yaklaşımdır. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti 'halk egemenliği' tezi üzerine bina edilmiştir. Haklı veya haksız nedenlerle halkın iradesini yok varsayarsak bir sıra sorun doğmaktadır. Bunları sıralayayım.

En başta halkın olgun olup olmadığına karar verecek merci sorunu var. Halkın seçtiği parlamento güme gittiği durumda – ve artık başımızda sultanımız da var olmadığına göre - buna kim karar verecek? Kim, hangi hakla böyle bir yargıda bulunabilir? Kimilerinin aklında milli güvenlik kurulu, genelkurmay başkanı, anayasa mahkemesi, üst bürokrasiden birileri, filan var olabilir. Ama bunlar anayasa ve yasaları zedeledikten girişimlerini başlatamaz. Halk adına karar verecek kimseler bu yetkiyi nereden alacak? 'İyi diktatörlerin' iyi olduğuna kim karar verecek? Kaldı ki - ve en önemlisi budur - diktatörlere kötü oldukları için mi karşıyız yoksa halk onayı almadan güç ve söz sahibi oldukları için mi? Temel ilke ve yasaları çiğneyerek 'iyi diktatörlere' destek verilemez. Nasıl ki, kötü iktidarlara da yasa dışı müdahalede bulunulmasının meşru olmadığı gibi. (A. Menderes'in 'kötü' olduğunu savunarak bir darbe savunulmaz) Bu ilkeler son seksen yıldır pekiştirilmesine çalışılan rejimin özünü ilgilendirir.

Ama bir an için kabul edelim ki olgun olmayan halka karşı, bir girişimle – askeri darbe, hukuk darbesi gibi girişimden söz ediyorum - 'vatanı kurtardık'. O zaman da resmi söylem ve eğitim yoluyla bugüne kadar aşılamaya çalıştıklarımızla tam bir çelişkiye düşmez miyiz? Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir, Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir, demokratiktir (Anayasa öyle yazıyor) gibi sözler böyle bir durumda fasa fiso sayılacak. Sayılacaksa sayılsın diyenler olacak ama sorunun başka bir boyutu var: ahlaki boyut. Demek ki bütün bu lafları söyleyenler bugüne kadar inanmadıklarını savunmuşlar. Çocuklarımıza masal anlatmışlar, inanmadıklarını aşılamaya çalışmışlar. Yani bile bile yalan söylemişler. Halk 'Bak hele, takiye yapanlar

kimlermiş! demez mi? Yalan dolanla halkı aldatmışlar ve fırsatı bulunca da ülkenin ve devletin temel ilkelerine karşı çıkmışlar diye düşünmez mi? Birileri de 'görev ahlaktan üstündür' gibi laflar edebilir, tabi. Ama bu durumlar yaygın bir güven krizi yaşatmaz mı?

'Olgun olmayan halk' tezi ülkenin temelinde bir bomba gibidir. Halk, halka güvenmeyen, yani kendisini aşağı gören yöneticiye nasıl güvensin? Zaten Türkiye'nin siyasi alanında yaşanan en büyük kriz de bu güven krizidir. Bu bir kısır döngüdür. Halka güvenmeyene halk da doğal olarak güvenmez, oyunu onun lehine kullanmaz, kendilerine yöneticilik özelliği yakıştıranlar da kendilerine güvenmeyenleri aşağı görmeyi sürdürürler. Tersine, halka güvenen yönetici ise halkın oyunu alır. Kendinden menkul yöneticiler de öfkelenip halkı 'cahil' sayar. Tam bir kısır döngü.

Halkın olgun olup olmadığı tartışılmaması gereken bir konudur. Tartışıldığında rejim de sarsılır, on yılların kazanımları da, toplumsal uyum ve milli konsensüs da. Kısaca ülkeye kaş yapalım derken gözünden ederiz. Halkın olgun olduğuna inanç çağdaş Türkiye devletinin temel taşıdır. Bu temel kabul görmediği durumda çok eskilere döneriz. Zaten dünyamızda hiçbir halk için bütünüyle tam olarak olgun veya tam olarak olgun değil denemez. Olgunluk göreceli bir kavramdır. Bana göre örneğin, en az olgun olanlar, halkı olgun saymayanlardır. Omuzlarının üstündeki 16. Lüi kafası bulunur. Faşizan anlayış sahibidirler. En kötüsü, ne dediklerinin farkında bile değiller. Bu 'olgun değilsiniz' söylemiyle toplumu, aristokratik bir bürokrasiye teslim etmeye çalışarak iç huzuru bozmakta, ülkeyi yöneten/yönetilenler diye kastlara ayırarak milleti bölmektedirler. Ne acıdır ki bunu yaparken milletin adına ve lehine çalıştıklarına da inanmaktadırlar. Oysa halka güven bittiğinden çağdaş Türkiye'nin de bitmekte olduğunu bilmezler.

Güvensizlere önersem diye düşünürüm: İki kilo kömüre oylarını bağıslıyorlar dediklerinize üç kilo kömür verin. Bakalım oylar kime gidecek? Boşa çaba olduğunu bilirler içten içe, çünkü oylar ve tercih kömüre göre değil, saygıya, güvene, sevgiye, özdeşleşmeye, kısacası en normal insan ilişkilerinin normlarına göre işler. Kömür edebiyatı halkı aşağılayan bir anlayışı dile getirir: bu halk, demek istiyorlar, ülkenin çıkarını değil, kendi daracık çıkarına bakar. Böyle konuşana, böyle düşünene halk neden oy versin. Halk böyle düşüneni, şahsi dar çıkarı adına halk egemenliğini çiğneyen olarak görür. On yıl kadar önceydi, okumayı güya teşvik eden afişler asılmıştı 'ilerici ve laik' bir örgütçe: bir şempanze resminin altında 'insan okur' yazıyordu. Okumayı sevmeyeni maymun ile özdeşleştiren bu afiş beni şoke etmişti. Hiç mi anlamaz bu insanlar, diye düşünmüştüm, böyle bir afişin okumayana hakaret olduğunu? İnsan bu kadar aşağılanabilir! İnsanın kafasına vura vura, aşağılayarak kimsenin eğitilmeyeceğini nasıl bilmezler? O afişle kastedilen, oyunu kime verir dersiniz? Olgun değil dedikleri halkın bir sözü de şöyle: tilki erişemediği üzüme hevengim olsun demiş!

*